

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W KATOWICACH

LKA.411.2.8.2024

Pani
Gabriela Gibas-Psuturi
Prezes Zarządu
Żywiecka Fundacja Rozwoju
ul. Dworcowa 2
34-300 Żywiec

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/24/001 - Realizacja przez organizacje pozarządowe z województwa śląskiego zadań w ramach wybranych programów finansowanych z Funduszu Solidarnościowego w latach 2022-2023

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Żywiecka Fundacja Rozwoju ¹ , ul. Dworcowa 2, 34-300 Żywiec
Kierownik jednostki kontrolowanej	Gabriela Gibas-Psuturi, Prezes Zarządu Fundacji ² , od 7 października 2002 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Spełnienie wymagań realizacji programów dotyczących asystencji osobistej i opieki wytchnieniowej. 2. Realizacja wsparcia na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów. 3. Wydatkowanie i rozliczenie środków finansowych pozyskanych z Funduszu Solidarnościowego oraz osiągnięcie założonych rezultatów wsparcia.
Okres objęty kontrolą	Lata 2022 – 2023 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, o ile miały one związek z kontrolowaną działalnością.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Artur Stekla, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/233/2024 z 10 grudnia 2024 r. 2. Magdalena Śleziak, Specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/237/2024 z 13 grudnia 2024 r.

(akta kontroli str. 1-4)

¹ Dalej: *Fundacja* lub *ŻFR*.

² Dalej: *Prezes* lub *Prezes Fundacji*.

³ Dz.U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Fundacja w latach 2022-2023 realizowała programy finansowane z Funduszu Solidarnościowego⁵: „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami”⁶ w edycjach 2022 i 2023 na podstawie umów zawartych z Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej⁷. ŻFR zrealizowała cele wynikające z ww. programów i osiągnęła założone w ofercie rezultaty w zakresie objęcia pomocą uczestników tych programów.

Fundacja dysponowała potencjałem gwarantującym właściwą realizację usług, w tym kadrą spełniającą wymogi programów. Wsparcie w ramach ww. programów udzielane było osobom uprawnionym. Udzielone wsparcie nie przekroczyło limitów określonych programach AOON edycje 2022 i 2023. Fundacja terminowo złożyła sprawozdania z realizacji ww. programów oraz rozliczyła otrzymane środki Funduszu.

W objętej kontrolą działalności stwierdzono nieprawidłowości w realizacji ww. programów przez dwóch z 20 objętych próbą asystentów. Jeden z nich nie potwierdził wykonywania usług asystencji osobistej na rzecz osoby z niepełnosprawnością⁸. Fundacja wypłaciła ze środków Funduszu wynagrodzenie temu asystentowi w łącznej wysokości 12,8 tys. zł. W drugim przypadku Fundacja wypłaciła wynagrodzenie asystentowi w wysokości 0,1 tys. zł, który według kart rozliczeniowych wykonywał jednocześnie usługi na rzecz dwóch OzN. Ww. nieprawidłowości skutkowały także zawyżeniem kosztów pośrednich możliwych do rozliczenia w ww. programach o wartość 1,3 tys. zł⁹. Powyższe było niezgodne z §2 ust. 3 i 4 umów nr AOOzN/102/2022 z 28 marca 2022 r.¹⁰ i nr AOOzN/100/2023 z 27 lutego 2023 r.¹¹, zawartych z Ministrem na realizację ww. programów.

ŻFR sprawowała monitoring świadczonych usług oraz przeprowadzała kontrole doraźne. Przy czym w świetle dokonanych ustaleń, formuła prowadzonych kontroli doraźnych i czynności monitoringowych, nie wyeliminowała ryzyka nieprawidłowego rozliczania usług i wypłacania asystentom nienależnego wynagrodzenia za usługi, które w rzeczywistości nie zostały wykonane.

Ze środków Funduszu, ŻFR pokryła wydatki w łącznej wysokości 1,1 tys. zł za ekwiwalent za urlop koordynatora programu – wydatki te były niekwalifikowalne zgodnie z częścią V ust. 13 pkt 12 programu AOON edycja 2023. Pomimo wymogu wynikającego z §3 ust. 5 umów z 28 marca 2022 r. i 27 lutego 2023 r. na realizację programów AOON edycje 2022 i 2023, zobowiązującego do dokonywania wydatków w ramach realizowanych programów za pośrednictwem wyodrębnionych rachunków bankowych, Fundacja przeprowadziła transakcje w łącznej kwocie 99,6 tys. zł z pominięciem tych rachunków, w tym 30,5 tys. zł płatności gotówkowych.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Tj. funduszu wprowadzonego ustawą o Funduszu Solidarnościowym z dnia 23 października 2018 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 1848 ze zm.), dalej: *Fundusz lub Fundusz Solidarnościowy*.

⁶ Dalej: *AOON w danej edycji*.

⁷ Dalej: *Minister*.

⁸ Dalej: *OzN*.

⁹ Koszty pośrednie nie mogły przekraczać 10% wysokości kosztów podstawowych (bezpośrednich) Programów.

¹⁰ Dalej: *umowa nr AOOzN/102/2022*.

¹¹ Dalej: *umowa nr AOOzN/100/2023*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹² kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Spełnienie wymagań realizacji programów dotyczących asystencji osobistej

Opis stanu faktycznego

1.1 W okresie objętym kontrolą Fundacja realizowała program AOON edycje 2022 i 2023, na podstawie umów¹³ zawartych z Ministrem. Celem programów z zakresu asystencji osobistej było zapewnienie dostępności do usług asystencji jako wsparcie w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób z niepełnosprawnością. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki nieuzyskania wsparcia finansowego z Funduszu Solidarnościowego. Fundacja otrzymała wsparcie w ramach programów, do których składała oferty na realizację zadań.

(akta kontroli str. 241-251, 456-468, 2619)

1.2 Zgodnie ze statutem Fundacji¹⁴, jej celem było przyczynienie się do społecznego, ekonomicznego i gospodarczego rozwoju lokalnego i regionalnego, w szczególności Żywca i okolic. W §8 pkt 26 statutu wskazano, ŻFR realizuje swój cel m.in. poprzez działalność na rzecz osób niepełnosprawnych. Fundacja posiadała status organizacji pożytku publicznego, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹⁵. W okresie trzech lat przed realizacją programów objętych kontrolą, ŻFR wykonywała zadania dotyczące wsparcia na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów. Fundacja spełniała warunki niezbędne do przyznania środków z Funduszu określone w § 2 ust 1 umów na realizację programu AOON edycje 2022 i 2023.

(akta kontroli str. 6-14, 146, 170-188, 387, 410-428, 2726-2740, 3450-3455)

ŻFR nie miała zaległości z tytułu opłacania należności z tytułu zobowiązań podatkowych i składek na ubezpieczenia społeczne według stanu na dzień złożenia ofert na realizację programu AOON edycje 2022 i 2023 i ich aktualizacji¹⁶.

(akta kontroli str. 28-30, 39-43)

Fundacja w ofertach na realizację programu AOON edycje 2022 i 2023 wykazała zasoby rzeczowe obejmujące m.in.: budynek biurowy z zapleczem socjalnym, salką szkoleniową i miejscem do spotkań, samochód osobowy oraz sprzęt biurowy.

(akta kontroli str. 139, 226, 260, 381, 444, 477, 504)

1.3 Fundacja brała udział w otwartych konkursach ofert ogłoszonych przez Ministra w ramach programu AOON edycje 2022 i 2023. Oferty do obu konkursów zostały złożone w terminach wynikających z ogłoszeń o konkursie oraz na formularzach ofert realizacji zadania publicznego. Oferty były podpisane przez osobę uprawnioną, tj. Prezesa Fundacji.

(akta kontroli str. 219-251, 469-515)

W złożonej ofercie¹⁷, w ramach programu AOON edycja 2022, planowano objęcie usługami 100 osób z niepełnosprawnością, w tym 10 dzieci do 16 roku życia

¹² Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹³ Z 28 marca 2022 r. i 27 lutego 2023 r.

¹⁴ Tekst jednolity z 10 lipca 2020 r.

¹⁵ Dz.U. z 2024 r. poz. 1491, ze zm.

¹⁶ Tj. na dzień 25 listopada 2021 r., 12 stycznia 2022 r., 22 listopada 2022 r., 9 grudnia 2022 r., 11 lutego 2023 r., 6 lipca 2023 r. i 21 grudnia 2023 r.

¹⁷ Z 25 listopada 2021 r.

z orzeczeniem o niepełnosprawności¹⁸. Łączny koszt tych usług ustalono w wysokości 3 164,9 tys. zł (w tym dofinansowanie 3 144,9 tys. zł). Minister skorzystał z uprawnienia zawartego w części 4 pkt 4 ogłoszenia o dodatkowym konkursie ofert i w liście zatwierdzonych ofert¹⁹ i zaproponował kwotę dofinansowania w wysokości 2 107,1 tys. zł (tj. mniejszą o 1 037,8 tys. zł). Fundacja zaktualizowała ofertę²⁰, harmonogram realizacji zadania oraz kalkulację przewidywanych kosztów, w których łączne koszty realizacji zadania ustaliła w wysokości 2 127,1 tys. zł (w tym dofinansowanie w wysokości 2 107,1 tys. zł). W ofercie tej zaplanowano do objęcia wsparciem: 74 OzN (w tym 10 DzN), a według kolejnej aktualizacji oferty²¹ wsparciem planowano objąć 136 OzN (w tym pięćdziesięć DzN).

(akta kontroli str. 132-273)

Oferta Fundacji²² na realizację programu AOOD edycja 2023 zakładała objęcie usługami asystencji osobistej 90 OzN, w tym sześćdziesięć DzN. Łączny koszt tych usług ustalono w wysokości 3 021,0 tys. zł (w tym dofinansowanie 2 999,9 tys. zł). W związku ze zmniejszeniem przez Ministra kwoty dofinansowania, Fundacja zaktualizowała ofertę²³ i podała, że wsparciem planowane jest objęcie 51 OzN (w tym czworo DzN), a łączny koszt zadania ustalono w wysokości 1 616,3 tys. zł (w tym dofinansowanie 1 605,0 tys. zł). W aktualizacji oferty²⁴, po zwiększeniu przez Ministra środków na realizację programu, Fundacja zaplanowała objęcie wsparciem 99 OzN (w tym dwadzieścia DzN), określając łączny koszt zadania w wysokości 2 284,3 tys. zł (w tym dofinansowanie 2 273,0 tys. zł)²⁵. Kolejna aktualizacja oferty²⁶ dotyczyła objęcia wsparciem większej liczby OzN tj. 136 OzN (w tym 132 OzN i czworo DzN).

(akta kontroli str. 373-516)

W ofertach na realizację programu AOOD edycji 2022 i 2023 wyszczególniono, że co najmniej 70% uczestników będą stanowiły osoby wymagające wysokiego poziomu wsparcia²⁷.

(akta kontroli str. 219-240, 253-273, 469-491, 496-515)

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

NIK ocenia pozytywnie obszar dotyczący spełnienia wymagań realizacji programów AOOD w edycjach 2022 i 2023. Fundacja w ramach ofert na realizację zadań w ramach ww. programu składanych Ministrowi zadeklarowała potencjał organizacyjny i rzeczowy niezbędny do realizacji ww. zadań. Spełniła także warunki formalne realizacji programów polegające na prowadzeniu działań na rzecz OzN przez okres co najmniej trzech lat przed złożeniem oferty w danym programie.

¹⁸ Dalej: DzN.

¹⁹ Opublikowanej 13 maja 2022 r.

²⁰ Z dniem 12 stycznia 2022 r.

²¹ Z 7 grudnia 2022 r.

²² Z 22 listopada 2022 r.

²³ 11 lutego 2023 r.

²⁴ 6 lipca 2023 r.

²⁵ Oferta ta była załącznikiem do Aneksu nr 1/AOODn/359/2023 zawartego z Ministrem w dniu 31 sierpnia 2023 r.

²⁶ Z 19 grudnia 2023 r.

²⁷ Tj. osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności, a także dzieci niepełnosprawne z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

2. Realizacja wsparcia na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów

Opis stanu faktycznego

2.1 Fundacja w okresie objętym kontrolą zawarła dwie umowy z Ministrem na realizację programu AOON w edycjach 2022 i 2023, tj.:

- AOON edycja 2022 - umowa nr AOOzN/102/2022 z 28 marca 2022 r. o wartości 2 107,1 tys. zł. (środki otrzymano w trzech transzach – jedna transza w wysokości 1 053,5 tys. zł i dwie po 526,8 tys. zł²⁸), realizację usług asystencji osobistej rozpoczęto 1 lutego 2022 r.²⁹;
- AOON edycja 2023 – umowa nr AOOzN/100/2023 z 27 lutego 2023 r. wraz z aneksem nr 1/AOOzN/359/2023 z 31 sierpnia 2023 r. o wartości 2 273,0 tys. zł (środki otrzymano w trzech transzach w wysokości: 802,5 tys. zł, 401,3 tys. zł i 1 069,2 tys. zł³⁰), realizację usług asystencji osobistej rozpoczęto 16 lutego 2023 r.³¹

W każdym z ww. przypadków jednostka kontrolowana otrzymała środki na realizację programów w kwotach i terminach wynikających z umów. Środki programów każdorazowo wpłynęły na rachunek bankowy wyodrębniony dla potrzeb realizacji danego programu.

W ramach programów AOON edycja 2022 i 2023 na podstawie, odpowiednio 143 i 161 złożonych w Fundacji kart zgłoszenia do programu przez odpowiednio 126 oraz 143 OzN³², usługami asystencji objęto wszystkich OzN, którzy zgłosili się do tych programów.

(akta kontroli str. 241-251, 456-468, 586-589, 731-733, 1077-1078, 3389, 3444-3449)

2.2 Fundacja zgodnie z § 2 pkt 2c i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie określenia działań informacyjnych podejmowanych przez podmioty realizujące zadania finansowane lub dofinansowane z budżetu państwa lub z państwowych funduszy celowych³³ podejmowała działania informacyjne określone w umowach nr AOOzN/102/2022 i nr AOOzN/100/2023 poprzez umieszczenie plakatów informacyjnych siedzibie Fundacji oraz zamieszczenie informacji na stronie internetowej w mediach społecznościowych.

(akta kontroli str. 2632-2648)

2.3 W okresie objętym kontrolą Fundacja w prawidłowy sposób dokonywała wyboru uczestników programów AOON edycji 2022 i 2023. Zgodnie z wyjaśnieniem Prezes Zarządu, w Fundacji nie obowiązywały dodatkowe wewnętrzne regulacje dotyczące przyznawania usług w ramach ww. programów. Według Prezes, w latach 2022-2023 wszystkie wnioski złożone przez zainteresowane osoby zostały zakwalifikowane do uczestnictwa w Programie.

Na podstawie analizy próby 10 kart zgłoszenia do ww. programów, które wpłynęły do Fundacji jako ostatnie ustalono, że podstawą zakwalifikowania osoby do uczestnictwa w nich były m.in.: wypełnione i podpisane karty oraz kopie ważnych orzeczeń o niepełnosprawności, zawierające niezbędne informacje o stopniu niepełnosprawności. Rozpatrywaniem zgłoszeń do uczestnictwa w programach, zgodnie z wyjaśnieniem Prezes Zarządu, zajmował się Koordynator programu wraz

²⁸ Wpływ środków odpowiednio: 1 kwietnia, 13 maja i 12 września 2022 r.

²⁹ Od 1 stycznia 2022 r. rozpoczęto zatrudnianie personelu administracyjnego.

³⁰ Wpływ środków odpowiednio: 17 marca, 28 czerwca i 29 września 2023 r.

³¹ Od 1 stycznia 2023 r. rozpoczęto zatrudnianie personelu administracyjnego.

³² Liczba zgłoszeń była wyższa niż liczba przyznanych świadczeń gdyż osobne zgłoszenia składano w związku ze zmianą zakresu usług (np. liczby godzin).

³³ Dz.U. z 2021 r. poz. 953, ze zm., dalej: *Rozporządzenie w sprawie działań informacyjnych*.

z Koordynatorem usług, którzy podejmowali także (jednoosobowo) decyzję o przyznaniu wnioskodawcy wsparcia w ramach danego programu.

Jak wyjaśniła Prezes Fundacji, przy ustalaniu liczby godzin przyznanego wsparcia brano pod uwagę rodzaj niepełnosprawności wynikający z orzeczenia o niepełnosprawności, a także informacje o sposobie funkcjonowania uczestnika w środowisku, uzyskane w trakcie rozmów telefonicznych lub osobistych od członków rodziny i opiekunów prawnych lub faktycznych.

(akta kontroli str. 31-33, 35-38)

2.4 Fundacja w ramach realizacji programów przeprowadziła 35 kontroli doraźnych w miejscu świadczenia usług (w tym 13 w ramach programu AOON edycja 2022 i 22 w ramach programu AOON edycja 2023). Z przeprowadzonych kontroli każdorazowo sporządzano protokoły.

W ramach kontroli realizowanych usług asystencji osobistej przeprowadzonych u 13-tu uczestników programu AOON edycja 2022, uczestnicy w trójstopniowej skali³⁴ oceniali:

- rodzaj wsparcia (w ramach *Potrzeb i oczekiwań*), z czego: w trzech przypadkach osoby wskazały, że był on zgodny z oczekiwaniami, a w 10 przypadkach - powyżej oczekiwań;
- przyznany limit godzin³⁵ (w ramach *Potrzeb i oczekiwań*), z czego w ośmiu przypadkach osoby wskazały, że zgodnie z oczekiwaniami, a w pięciu przypadkach - powyżej oczekiwań;
- charakterystykę *Asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej*³⁶ w zakresie dotyczącym stopnia zadowolenia z poziomu świadczonych usług, z czego we wszystkich przypadkach osoby wskazały - powyżej oczekiwań.

(akta kontroli str. 1080, 2780-2807, 2856-3129)

W ramach programu AOON edycja 2023 ŻFR w Żywcu przeprowadziła 22 kontrole doraźne w miejscu zamieszkania uczestnika programu. W ramach kontroli uczestnicy programu wg ww. skali ocenili:

- rodzaj wsparcia (w ramach *Potrzeb i oczekiwań*), z czego: w trzynastu przypadkach osoby wskazały, że zgodnie z oczekiwaniami, a w dziewięciu przypadkach, że powyżej oczekiwań;
- przyznany limit godz. (w ramach *Potrzeb i oczekiwań*), z czego w trzech przypadkach osoby wskazały poniżej oczekiwań³⁷, a w osiemnastu przypadkach osoby wskazały, że zgodnie z oczekiwaniami, a w jednym przypadku osoba nie określiła;
- charakterystyka *Asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej* (w zakresie: kompetencja i fachowość, kultura osobista, komunikatywność, odpowiedzialność, punktualność i inne) w ramach Stopnia zadowolenia z poziomu świadczonych usług, z czego: w ośmiu przypadkach osoby wskazały powyżej oczekiwań³⁸, natomiast w jednym przypadku osoba elementy składowe oceniła również powyżej oczekiwań (za wyjątkiem komunikatywności, którą oceniła na poziomie zgodnie z oczekiwaniami), a w pozostałych trzynastu przypadkach osoby oceniły zgodnie

³⁴ 1 - poniżej oczekiwań, 2 - zgodnie z oczekiwaniami, 3 - powyżej oczekiwań.

³⁵ Objęci kontrolą uczestnicy mieli przyznany limit godzin./m-c – w 12 przypadkach 60 godz. i w jednym 30.

³⁶ Do której m.in. zaliczono: kompetencje i fachowość, kulturę osobistą, komunikatywność, odpowiedzialność, punktualność.

³⁷ Osoby te wskazały, że były objęte wsparciem w zakresie: 50, 30 i 80 godzin.

³⁸ W tym pięć osób powyżej oczekiwań dodatkowo wskazało na inne elementy składowe oceniania tj. empatie, oraz m.in. dyspozycyjność i zaangażowanie.

z oczekiwaniami (osoby te nie wskazały na dodatkowe inne elementy składowe oceniania).

(akta kontroli str. 1080, 2810-2853, 3132-3235)

W 35 protokołach kontroli przeprowadzonych w toku realizacji programów AOON edycji 2022 i 2023 nie odnotowano żadnych uwag. Uczestnicy pozytywnie oceniali świadczone usługi asystencji. Do Fundacji w okresie realizacji badanych programów nie wpłynęły skargi dotyczące realizacji usług asystencji osobistej.

(akta kontroli str. 2616-2619, 2778-2853)

Ponadto Fundacja przeprowadziła telefonicznie ankiety monitorujące pn. *Ocena poziomu satysfakcji z usług świadczonych przez asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością w ramach Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami” edycja 2022 finansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego oraz takie same w zakresie edycji 2023 (z czego 106 w ramach programu AOON edycja 2022 i 52 w ramach programu AOON edycja 2023). Monitoring nie wykazał nieprawidłowości w realizacji usług wykonywanych przez asystentów.*

(akta kontroli str. 2854-3235)

2.5 Wszystkie wnioski o wsparcie w ramach programów zostały rozpatrzone pozytywnie. Na podstawie analizy zapisów rejestru kart zgłoszenia do programu AOON edycja 2022 oraz listy uczestników i asystentów w programie AOON edycja 2023 i przeprowadzeniu weryfikacji zapisów, w tym pozycji rejestru i listy obejmujących te same osoby ustalono, że w latach objętych kontrolą uczestnikami ww. programów było odpowiednio 126 i 143 osoby z niepełnosprawnościami.

(akta kontroli str.127-129, 586-589)

2.6 Na podstawie analizy dokumentacji 11 osób³⁹ zaangażowanych do świadczenia usług asystencji osobistej stwierdzono, że osoby te miały niezbędne kwalifikacje lub doświadczenie określone w programach AOON edycja 2022 i 2023. We wszystkich zbadanych przypadkach wnioskujące osoby z niepełnosprawnością⁴⁰ złożyły pisemne oświadczenie, że wskazani asystenci nie są członkami ich rodzin, a także że osoby te są przygotowane do realizacji usług asystencji. W pięciu przypadkach Fundacja dysponowała kopiami dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji zawodowych w zakresie opiekuna osób starszych, niepełnosprawnych i dzieci (dwie osoby), w zawodzie opiekuna medycznego (dwie osoby) oraz wykształcenie na kierunku fizjoterapii (jedna osoba). W przypadku trzech osób Fundacja posiadała kopie dokumentów stwierdzających uzyskanie wymaganego w ramach programów doświadczenia. W jednym przypadku rodzic nieletniej osoby niepełnosprawnej, złożył dodatkowe pisemne oświadczenie o akceptacji i zgodzie na świadczenie usług asystencji na rzecz uczestnika programu przez wskazaną w zgłoszeniu osobę. W tym przypadku Fundacja uzyskała także zaświadczenie o niekaralności tej osoby oraz wydruk informacji o niefigurowaniu tej osoby w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym⁴¹.

Wszystkie ww. osoby były zatrudniane przez Fundację na podstawie umów zlecenia. Umowy zawierano na czas określony - realizacji zleconych usług.

(akta kontroli str. 49-83, 98-99, 118-119, 150-151, 304-305, 639, 1884-1885)

2.7 W ofertach na realizację zadań w ramach programów AOON edycje 2022 i 2023 Fundacja nie deklarowała dysponowania lokalem, który miałby być wykorzystywany

³⁹ Pięć w 2022 r. i sześć w 2023 r.

⁴⁰ W jednym przypadku rodzic dziecka z niepełnosprawnością.

⁴¹ Wydruk obejmował dane z części o ograniczonym dostępie.

do realizacji asystencji osobistej. Fundacja była właścicielem⁴² budynku handlowo-usługowego, w którym mieściła się jej siedziba, biura, zaplecze socjalne, sala szkoleniowa i miejsce spotkań wraz z wyposażeniem.

(akta kontroli str. 44-48, 150, 304)

2.8 Na próbie losowej obejmującej 20 wnioskodawców do programów AOON edycje 2022 i 2023 ustalono, że wsparcie zostało udzielone osobom uprawnionym.

Spośród próby 10 uczestników programu AOON edycja 2022: jednym z nich było DzN legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności⁴³; pięciu miało niepełnosprawność w stopniu znacznym sprzężonym; trzech w stopniu znacznym, a jeden w stopniu umiarkowanym. Na dziesięciu uczestników programu AOON edycja 2023 objętych próbą - pięciu miało niepełnosprawność w stopniu znacznym sprzężonym, dwóch w stopniu znacznym, a trzech w stopniu umiarkowanym⁴⁴.

W każdym z tych przypadków rozpoczęcie udzielania świadczeń następowało po złożeniu karty zgłoszenia do ww. programów.

(akta kontroli str. 590-642)

2.9 Na podstawie dobranej do próby dokumentacji 10 uczestników⁴⁵ programów objętych kontrolą stwierdzono, że udzielone im wsparcie nie przekroczyło limitów określonych tymi programami⁴⁶. Koszt jednej godziny zegarowej wynagrodzenia brutto zleceniobiorców (wraz z kosztami pracy Fundacji⁴⁷) za zrealizowane usługi asystencji osobistej w żadnym ze skontrolowanych przypadków nie przekroczył kwoty 40 zł.

(akta kontroli str. 1921-1929)

2.10 Na podstawie próby 25 dokumentacji uczestników⁴⁸ w ramach programu AOON edycje 2022 i 2023 oraz 20 asystentów⁴⁹ stwierdzono, że:

- Fundacja comiesięcznie uzyskiwała od asystentów karty realizacji usług asystencji osobistej. W kartach w ramach programu AOON edycja 2022 nie wypełniano miejsca przeznaczonego na informację o aktualnej liczbie godzin wsparcia w roku 2022 dla OzN, dostępnej po uwzględnieniu liczby godzin zrealizowanych w rozliczonym miesiącu. Konieczność wpisywania tych danych wynikała z dodatkowej rubryki wprowadzonej przez ŻFR do załącznika nr 4 programu AOON edycja 2022;
- Wykazane w kartach godziny usług realizacji usług asystencji osobistej przez 19 z 20 asystentów w 2023 r. nie nakładały się. W przypadku jednego z asystentów, w dwóch kartach realizacji usług z 31 sierpnia 2023 r. wykazane zostało wykonywanie usług w różnych miejscach, w tym samym

⁴² W dniu przeprowadzenia oględzin.

⁴³ Łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

⁴⁴ Dwie w stopniu umiarkowanym i jedna w stopniu równoważnym – trwała niezdolność do pracy.

⁴⁵ OzN: dzieci i dorosłych.

⁴⁶ Tj. 840 godzin rocznie dla OzN o orzeczonej niepełnosprawności znacznej – sprzężonej; 720 godzin rocznie dla OzN w stopniu znacznym; 420 godzin rocznie dla OzN w stopniu umiarkowanym – sprzężoną oraz 360 godzin rocznie dla DzN z niepełnosprawnością sprzężoną i dla OzN w stopniu umiarkowanym.

⁴⁷ Przez koszty pracy zatrudniającej Fundacji rozumie się sumę wynagrodzeń (brutto) zleceniobiorców oraz składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, jeżeli zostały poniesione przez Fundację.

⁴⁸ 12 w 2022 r. i 13 w 2023 r., w tym dzieci i dorosłych, których w roku kalendarzowym obsługiwał więcej niż jeden asystent osobisty oraz osoby, które nie były jedynym podopiecznym, dla których usługi świadczył w tym samym okresie jeden asystent.

⁴⁹ Po 10 osób w każdym roku.

czasie, na rzecz dwóch OzN, tj. 6 sierpnia 2023 r. od godz. 8.00. do godz. 11.00⁵⁰, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

- Karty jednego z 20 asystentów objętych badaniem, nie były wypełniane i podpisywane przez tego asystenta – dotyczyło to sześciu z siedmiu kart; osoba ta także nie potwierdziła realizacji usług wykazanych w tych dokumentach tj. łącznie 320 godzin usług na rzecz OzN, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- W badanej próbie wystąpiły dwa przypadki zgonu w trakcie realizacji programu. Asystenci w kartach rozliczeniowych nie wykazali udzielania świadczeń po dacie zgonu uczestnika.

(akta kontroli str. 1808-1854, 1917-2420)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Niewykonanie usług asystencji osobistej przez asystenta, czym naruszono część 4 ust. 1 programu AOON edycja 2022 oraz część IV ust. 1 programu AOON edycja 2023 oraz wypłacenie wynagrodzenia za niezrealizowane usługi, w łącznej wysokości 12,8 tys. zł (6,0 tys. zł w ramach programu AOON edycja 2022 i 6,8 tys. zł w ramach programu AOON edycja 2023), co stanowiło naruszenie §2 ust. 3 i 4 umów nr AOOzN/102/2022 i nr AOOzN/100/2023, części 5 ust. 1 i 2 pkt 2 lit a ogłoszenia o konkursie programu AOON edycja 2022 oraz części V ust. 1 i 3 pkt 1 lit a programu AOON edycja 2023. Tym samym pobrano dotację w kwocie 12,8 tys. zł w nadmiernej wysokości, a także zawyżono koszty pośrednie zadań, o których mowa w części 5 ust. 2 pkt 2 ogłoszenia o konkursie AOON edycja 2022 i części V ust. 3 pkt 2 programu AOON edycja 2023.

Zgodnie z częścią 4 ust. 1 programu AOON edycja 2022 oraz częścią IV ust. 1 programu AOON edycja 2023 program zapewnia usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej wykonywanej/świadczonej przez asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej. W myśl części 5 ust. 1 i 2 pkt 1 lit a ogłoszenia o konkursie programu AOON edycja 2022 oraz części V ust. 3 pkt 1 lit a programu AOON edycja 2023 ze środków Programów pokrywane są koszty związane bezpośrednio z realizacją usługi asystencji osobistej, zaś kosztami bezpośrednimi związanymi z realizacją usług asystencji osobistej jest m.in. wynagrodzenie asystenta za wykonaną usługę asystencji osobistej.

Koszty pośrednie zadań (administracyjne), nie mogły przekroczyć wartości 10% kosztów bezpośrednich zgodnie z częścią 5 ust. 2 pkt 2 ogłoszenia o konkursie AOON edycja 2022 i częścią V ust. 3 pkt 2 programu AOON edycja 2023.

Zgodnie z §2 ust. 3 i 4 umów nr AOOzN/102/2022 i nr AOOzN/100/2023 realizator programu zobowiązany był wykonywać umowę z należytą starannością, w szczególności ponosząc wydatki celowo, rzetelnie, racjonalnie i oszczędnie, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w sposób który zapewni prawidłową i terminową realizację zadania oraz osiągnięcie celów określonych w umowie oraz programie. Realizator zobowiązany był także do wykorzystania środków na realizację zadania, zgodnie z celem na jaki je uzyskał oraz na warunkach określonych w programie, ogłoszeniu oraz umowie.

ŻFR na realizację usług zawarła z „asystentem” dwie umowy zlecenia: 28 września 2022 r. i 13 lutego 2023 r. na realizację usług asystencji osobistej w ramach programów AOON odpowiednio w edycjach 2022 i 2023.

⁵⁰ Według kart realizacji usług asystencji osobistej asystent 6 sierpnia 2023 r. miał świadczyć usługi asystencji od 8:00 do 13:00 u pierwszego uczestnika od 8:00 do 11:00 u drugiego.

Jako potwierdzenie realizacji usług wystawione zostały karty realizacji usług asystencji (siedem kart za miesięczne okresy od października do grudnia 2022 r. i od lutego do maja 2023 r.), które miały potwierdzać wykonanie usług przez asystenta, na rzecz uczestnika programu AOON edycje 2022 i 2023. Łącznie 320 godzin usług.

Na podstawie trzech rachunków wystawionych w 2022 r. w łącznej wysokości 6,0 tys. zł oraz czterech wystawionych w 2023 r. w łącznej wysokości 6,8 tys. zł, a także ww. kart realizacji usług wypłacono wynagrodzenie asystentowi.

Osoba, której dane znajdowały się w umowach zleceń oraz rachunkach wyjaśniła, że nie podpisywała tych dokumentów. Ponadto wyjaśniła, że nigdy nie wykonywała usług asystencji osobistej na rzecz OzN i nie wypełniała kart realizacji usług asystencji osobistej⁵¹.

(akta kontroli str. 242-243, 457-458, 607-644, 1805-1879, 1882-1909, 3303)

Prezes Zarządu Fundacji wyjaśniła, że w latach 2022, 2023 i później nie uzyskała informacji, że rachunki dokumentujące wykonywanie przez „asystenta” usług w okresie od października 2022 r. do maja 2023 r. oraz inne dokumenty nie zostały podpisane przez tę osobę.

(akta kontroli str. 657-658, 3360-3366)

NIK wskazuje, że zgodnie z §2 ust. 8 umowy nr AOOzN/102/2022 ŻFR odpowiadała przed Ministrem za wszelkie działania lub zaniechania podmiotów, którym zlecono realizację zadania, jak za własne działania lub zaniechania.

2. Niezgodna z § 2 ust. 3 umowy nr AOOzN/100/2023 realizacja zadania, poprzez nieprawidłową weryfikację kart rozliczeniowych wykonanych usług w ramach programów AOON edycja 2023 przedkładanych przez asystentów oraz sfinansowanie wynagrodzenia asystenta w łącznej wysokości 0,1 tys. zł za trzy godziny usług asystencji osobistej wykazanych jako wykonane w tym samym czasie w różnych lokalizacjach na rzecz dwóch uczestników w ramach programu AOON edycja 2023, co stanowiło naruszenie części V ust. 6 pkt 1 ww. programu, a tym samym pobranie dotacji w nadmiernej wysokości.

Zgodnie § 2 ust. 3 umowy nr AOOzN/100/2023 realizator zobowiązany był wykonać umowę z należyłą starannością, w szczególności ponosząc wydatki celowo, rzetelnie, racjonalnie i oszczędnie, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w sposób który zapewni prawidłową i terminową realizację zadania oraz osiągnięcie celów określonych w umowie oraz w programie.

Zgodnie z częścią V ust. 6 pkt 1 programu AOON edycja 2023 koszty będą kwalifikowalne, jeżeli z usług asystencji osobistej u jednego asystenta w tym samym czasie będzie korzystać jeden uczestnik.

Jeden z 20 objętych badaniem asystentów Fundacji, w dwóch kartach rozliczeniowych wykazał zrealizowanie w dniu 6 sierpnia 2023 r. od godz. 8.00. do godz. 11.00. usług na rzecz dwóch OzN⁵². Pomimo ww. oczywistej niezgodności, obie karty realizacji usług zostały przez Fundację przyjęte bez uwag i na ich podstawie wypłacono wynagrodzenie asystentowi. Kwoty brutto wynagrodzenia z dwóch rachunków zostały w całości zaksięgowane i wykazane przez Fundację jako wydatki

⁵¹ Od OZN na rzecz której miały być świadczone ww. usługi nie przyjęto zeznań z uwagi na jej zgon przed rozpoczęciem kontroli NIK.

⁵² Według kart realizacji usług asystencji osobistej asystent 6 sierpnia 2023 r. miał świadczyć usługi asystencji od 8.00 do 13.00 u pierwszego uczestnika, a od 8.00 do 11.00 u drugiego.

kwalifikowalne realizowanego programu AOON edycja 2023. Nienależnie wypłacone temu asystentowi wynagrodzenie za trzy godziny wyniosło 119,97 zł brutto⁵³.

(akta kontroli str. 103, 2314-2318, 2353-2355, 2368-2369, 3238-3241, 3299-3300, 3302-3303)

Specjalista ds. kadr Fundacji wystawiająca w imieniu zleceniobiorców rachunki za wykonane zlecenia wyjaśniła, że prawdopodobnie nie uzyskała ona odpowiedniej informacji od Koordynatora programu i dlatego w rozliczeniach wynagrodzenia nie pomniejszono go o liczbę godzin, które wg dwóch kart realizacji usług zostały zrealizowane w tym samym dniu i godzinach. Prezes Zarządu wyjaśniła, że Koordynator nie zauważył ewidentnego błędu w wypełnieniu jednej z ww. kart przez asystentkę.

(akta kontroli str. 2425-2430, 3374-3376)

OCENA CZĄSTKOWA

Fundacja udzielała wsparcia osobom uprawnionym, spełniającym kryteria realizowanych programów. Udzielone wsparcie nie przekroczyło limitów określonych w tych programach. Asystenci wykonujący usługi asystencji osobistej posiadali wymagane doświadczenie i wykształcenie określone w programach. ŻFR sprawowała monitoring świadczonych usług oraz przeprowadzała kontrole doraźne. W obszarze realizacji programu AOON edycje 2022 i 2023 stwierdzono, że jeden z 20 asystentów objętych badaniem nie wykonał usług zgodnie z kartami rozliczeniowymi, w łącznej liczbie 320 godzin na rzecz jednej OzN. ŻFR wypłaciła wynagrodzenie z tego tytułu w łącznej wysokości 12,8 tys. zł. Ponadto Fundacja nie zweryfikowała prawidłowo kart przedłożonych przez jednego z ww. asystentów, z których wynikało że wykonywał on w tym samym czasie usługi na rzecz dwóch OzN. Wynagrodzenie wypłacone temu asystentowi wyniosło 0,1 tys. zł. Tym samym Fundacja pobrała ww. środki w łącznej kwocie 12,9 tys. zł w nadmiernej wysokości, a także zawyżyła wartość możliwych do sfinansowania kosztów pośrednich o kwotę 1,3 tys. zł.

OBSZAR

3. Wydatkowanie i rozliczenie środków finansowych pozyskanych z Funduszu oraz osiągnięcie założonych rezultatów wsparcia

Opis stanu faktycznego

3.1 Wykorzystanie przez Fundację środków Funduszu na realizację programów AOON edycje 2022 i 2023 przeanalizowano na próbie 44 wydatków⁵⁴ o łącznej wartości 109,8 tys. zł⁵⁵ poniesionych w ramach ww. programów. W wyniku analizy ustalono m.in.:

- objęte próbą dowody księgowe zostały opisane zgodnie z postanowieniami umów o realizację programów i spełniały wymagania określone w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁵⁶;
- 35 z 44 objętych badaniem dowodów księgowych spełniało wymagania określone w art. 22 ust. 1 ustawy o rachunkowości oraz warunki kwalifikowalności⁵⁷ wydatków w ramach programów określone w części 5 ust. 2 ogłoszenia o konkursie programu AOON edycja 2022 i części V ust. 3 i 6 programu AOON edycja 2023;

⁵³ Według iloczynu trzech godzin i stawki 39,99 zł/godz. usługi.

⁵⁴ Po 11 najwyższych kwotowo wydatków osobowych oraz po 11 wydatków z każdego roku dobranych w sposób celowy przez kontrolera.

⁵⁵ Z tego w 2022 r. 62,4 tys. zł i w 2023 r. 47,4 tys. zł.

⁵⁶ Dz.U. z 2023 r. poz. 120, ze zm., dalej: *ustawa o rachunkowości*.

⁵⁷ Tj. niezbędne do realizacji zadania, poniesione w okresie realizacji programu i należycie udokumentowane, przewidziane w ofercie, zgodne z programem.

- w siedmiu objętych badaniem przypadkach wynagrodzenie za usługi asystencji osobistej w łącznej wysokości 12,8 tys. zł⁵⁸ wypłacone zostało w oparciu o dokumenty, które nie zostały podpisane przez asystenta wskazanego jako wystawca dokumentu, a asystent nie potwierdził realizacji usług na rzecz uczestnika;
- w dwóch przypadkach, z wynagrodzeń o łącznej wartości 8,3 tys. zł, poniesiono wydatek za ekwiwalent za niewykorzystany urlop w wysokości 1,1 tys. zł, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* oraz poniesiono koszt wynagrodzenia asystenta w wysokości 0,1 tys. zł za usługi asystencji wykonywane w tym samym czasie na rzecz dwóch OzN;
- wynagrodzenia w trzech przypadkach, na 44 objęte próbą, przekazane zostały z pominięciem wyodrębnionych rachunków bankowych, w tym w formie gotówkowej, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1805-1887, 3238, 3299-3305)

3.2 Na podstawie ofert realizacji zadania publicznego w ramach programów, sprawozdań z ich realizacji, dokumentacji źródłowej, wyodrębnionej ewidencji księgowej programów ustalono, że w ramach kosztów bezpośrednich programów nie rozliczono kosztów administracyjnych⁵⁹ i innych kosztów niezwiązanych bezpośrednio z realizacją usług asystencji osobistej.

Wynikające z ewidencji księgowej i dokumentacji źródłowej Fundacji oraz wykazane w sprawozdaniach z realizacji programów koszty administracyjne (pośrednie), nie przekroczyły 10% wartości kosztów bezpośrednich⁶⁰.

(akta kontroli str. 103, 276-278, 735-738, 2656, 3440-3442)

3.3 Na potrzeby realizacji programów AOON edycje 2022 i 2023 Fundacja wyodrębniła rachunki bankowe. Na podstawie dokumentacji źródłowej ww. programów oraz wyciągów z ww. rachunków bankowych stwierdzono, że nie wszystkie wydatki w ramach tych programów dokonywane były za pośrednictwem tych rachunków. W 2022 r. ŻFR poza rachunkiem bankowym⁶¹ zrealizowała wydatki w łącznej wysokości 67,5 tys. zł⁶², na które składały się wynagrodzenia netto kadry administracyjnej oraz koszty zakupu materiałów biurowych. W 2023 r. ŻFR zrealizowała poza wyodrębnionym dla środków dotacji rachunkiem bankowym wydatki w łącznej wysokości 32,1 tys. zł⁶³, w tym dokonywała płatności gotówkowych w wysokości 30,5 tys. zł. Powyższe opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*. Na rachunkach bankowych⁶⁴ nie przeprowadzano operacji niezwiązanych z realizowanymi programami.

(akta kontroli str. 1121-1123, 2438-2615)

3.4 Sprawozdania z realizacji programów AOON edycje 2022 i 2023 sporządzono w oparciu o wyodrębnioną ewidencję księgową. Sprawozdanie z programu AOON edycja 2022 było zgodne z tą ewidencją. Niewykorzystane środki w wysokości 2,9 tys. zł w terminie zostały przekazane w terminie wynikającym z §3 ust. 7 pkt 2

⁵⁸ Z tego w 2022 r. 6,0 tys. zł i w 2023 r. 6,8 tys. zł.

⁵⁹ Wynagrodzenia kadry administracyjnej Fundacji, w tym koszty pracy: pracowników prowadzących obsługę księgową wydatków programu i kadrową programu, wynagrodzenia Koordynatora programu i Koordynatora usług; koszty zakupu materiałów biurowych niezbędnych do realizacji zadań.

⁶⁰ Wyniosły w 2022 r. 10% oraz 9,72 % w 2023 r.

⁶¹ Po dniu wpływu dotacji, tj. po 1 kwietnia 2022 r., z wyłączeniem należności na rzecz urzędów skarbowych i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

⁶² Obliczone po dacie wpływu pierwszej transzy środków programu, tj. po 1 kwietnia 2022 r. z wyłączeniem należności na rzecz urzędów skarbowych i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

⁶³ Po dniu wpływu dotacji, tj. po 17 marca 2023 r., z wyłączeniem należności na rzecz urzędów skarbowych i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

⁶⁴ Wyodrębnionych na potrzeby realizacji programów AOON edycja 2022 i 2023.

umowy z 28 marca 2022 r. Natomiast różnica w łącznej wysokości 282,96 zł pomiędzy sprawozdaniem AOON edycja 2023, a ewidencją księgową wynikała z przekroczenia kwoty dotacji⁶⁵ (koszty te poniesione zostały ze środków Fundacji) oraz uznania wydatków za niekwalifikowalne⁶⁶. Sprawozdania z programów AOON edycje 2022 i 2023 złożone zostały, odpowiednio 13 stycznia 2023 r. i 23 stycznia 2024 r., tj. w terminach wynikających z umów. Sprawozdania zostały zaakceptowane przez Ministra odpowiednio: 28 kwietnia 2023 r.⁶⁷ i 2 października 2024 r.⁶⁸

(akta kontroli str. 275-371, 734-814, 1105-1117, 1137-1160, 1436-1459, 2618)

3.5 W zakresie merytorycznym z realizacji programu AOON edycja 2022, Fundacja w sprawozdaniu z realizacji zadania wykazała łącznie 136 OzN⁶⁹ (w tym 131 dorosłych OzN i pięć DzN) objętych wsparciem. Natomiast liczba OzN objętych w 2022 r. wsparciem według dokumentacji źródłowej wyniosła 126, tj. o 10 osób mniej (7,9%). W części merytorycznej sprawozdania z realizacji zadania AOON edycja 2022⁷⁰ wykazano łącznie liczbę 136 OzN⁷¹ objętych wsparciem w ramach programu AOON edycja 2022. Faktycznie wsparciem w ramach programu objęto 126 OzN⁷², tj. w sprawozdaniu wykazano o 10 osób więcej niż faktycznie objęto wsparciem.

Prezes Fundacji w wyjaśnieniach podała, że różnica wynika z popełnionej pomyłki w obliczeniach przeprowadzanych przez osobę sporządzającą sprawozdanie.

W sprawozdaniu z realizacji programu AOON edycja 2023 wykazano 143 OzN⁷³ objętych wsparciem, w tym pięć DzN, tj. wsparciem objęto dziewięć osób więcej niż zaplanowano.

W programach AOON edycje 2022 i 2023 zrealizowano założenie, objęcia co najmniej 70% uczestników, którzy wymagali wysokiego poziomu wsparcia.

(akta kontroli str. 253-370, 734-813, 1100-1103, 2689-2692, 2697-2703)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Poniesienie ze środków Funduszu wydatków na ekwiwalent za niewykorzystany urlop koordynatora programu AOON edycja 2023 w wysokości 1,1 tys. zł, czym naruszono część V ust. 13 pkt 12 programu AOON edycja 2023.

Zgodnie z częścią V ust. 13 pkt 12 programu AOON edycja 2023 kosztami niekwalifikowalnymi są w szczególności nagrody, premie, ekwiwalent za urlop, zasiłki chorobowe i koszt przejazdu asystenta do i od uczestnika.

Fundacja obliczyła i wypłaciła ekwiwalent na niewykorzystany urlop koordynatorowi programu AOON edycja 2023 w wysokości 1,1 tys. zł. Wydatek ten rozliczono w kosztach pośrednich ww. programu.

(akta kontroli str. 3238-3241, 3303)

⁶⁵ O wartość 25,95 zł.

⁶⁶ W wysokości 257,87 zł - korekta wydatków dokonana po weryfikacji sprawozdania przez Ministerstwo.

⁶⁷ Informacja uzyskana przez NIK z Ministerstwa, ŻFR nie otrzymał pisemnej informacji o zatwierdzeniu sprawozdania.

⁶⁸ Informacja przekazana pocztą elektroniczną na adres ŻFR.

⁶⁹ Pięć DzN z orzeczeniami włącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji; 37 OzN ze znacznym stopniem niepełnosprawności - niepełnosprawność sprzężona; 80 OzN ze znacznym i 14 OzN z umiarkowanym.

⁷⁰ Z 13 stycznia 2023 r.

⁷¹ W tym 131 OzN i pięć DzN.

⁷² W tym 122 OzN i czworo DzN.

⁷³ Tj. 33 OzN ze znacznym sprzężonym stopniem niepełnosprawności, 89 OzN ze znacznym, 16 umiarkowanym i pięć DzN.

W sprawie rozliczenia w wydatkach kwalifikowalnych kosztu ekwiwalentu Główna księgowa Fundacji wyjaśniła: *przytoczony zapis Programu dotyczy kosztów asystenta a nie personelu administracyjnego*. Podobne stanowisko zajęła Prezes Zarządu.

(akta kontroli str. 2426, 3357-3359, 3374-3376)

W ocenie NIK, zapisy programu odnoszące się do kosztów niekwalifikowanych nie dotyczą wyłącznie kosztów bezpośrednich, a wszystkich ponoszonych w ramach programu AOON edycja 2023 finansowanych ze środków Funduszu.

2. Dokonywanie transakcji w ramach programów AOON edycje 2022 i 2023 z pominięciem rachunków bankowych wyodrębnionych na potrzeby realizacji tych programów, co było niezgodne z §3 ust. 5 umów z 28 marca 2022 r. i 27 lutego 2023 r., tj.:

a) W programie AOON edycja 2022 ŻFR poza rachunkiem bankowym zrealizowała wydatki w ramach tego programu w łącznej wysokości 67,5 tys. zł⁷⁴;

b) W programie AOON edycja 2023 Fundacja zrealizowała poza wyodrębnionym rachunkiem bankowym wydatki w łącznej wysokości 32,1 tys. zł, w tym dokonywała płatności gotówkowych w wysokości 30,5 tys. zł⁷⁵.

Na ww. wydatki składały się m.in. wynagrodzenia kadry administracyjnej, koszt zakupu materiałów biurowych oraz wynagrodzenie usług asystentów.

(akta kontroli str. 244, 459, 1121-1124)

Zgodnie z §3 ust. 5 umów nr AOOzN/102/2022 i AOOzN/100/2023 realizator programu zobowiązany był do ponoszenia wydatków związanych z przedmiotem umowy za pośrednictwem rachunku bankowego, o którym mowa w ust. 3. Dopuszczono możliwość ponoszenia wydatków związanych z przedmiotem umowy tytułem należności na rzecz urzędów skarbowych i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z odrębnego, przeznaczonego do takich płatności rachunku bankowego realizatora programu, poprzez przekazanie na ten rachunek bankowych środków Funduszu w formie zaliczki i dokonanie płatności lub poprzez refundację poniesionych wydatków.

Główna księgowa Fundacji wyjaśniła, że wynagrodzenia pracowników etatowych były płacone z konta podstawowego, gdyż listy płac nie były tworzone w systemie kadrowym i w związku z tym nie istniała możliwość eksportu danych do systemu bankowego. Żeby uniknąć pomyłki przy przelewaniu wynagrodzeń z różnych projektów wynagrodzenia były płacone jednym przelewem. Odnosząc się natomiast do wypłat wynagrodzenia w formie gotówkowej, główna księgowa wyjaśniła, że *taką formę wybrali asystenci*.

Prezes ŻFR wyjaśniła, że ustawa o Funduszu Solidarnościowym, zapisy programów, ogłoszenia o konkursie, a także umowa nie zobowiązują do wyłącznego ponoszenia kosztów z wyodrębnionego rachunku bankowego, zobowiązują do ponoszenia kosztów za pośrednictwem, a nie bezpośrednio z rachunku bankowego. Ponadto, jak wskazała Prezes, §2 ust. 6 umów nie wprowadza ograniczenia czasowego możliwości refundacji kosztów.

(akta kontroli str. 2790-2797, 3379-3387)

Zdaniem NIK, Prezes Fundacji zawierając umowę nr AOOzN/102/2022 i AOOzN/100/2023 zgodziła się z ich postanowieniami, zatem ponosząc wydatki

⁷⁴ Obliczone po dacie wpływu pierwszej transzy środków programu, tj. po 1 kwietnia 2022 r., z wyłączeniem należności na rzecz urzędów skarbowych i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

⁷⁵ Obliczone po dacie wpływu pierwszej transzy środków programu, tj. po 17 marca 2023 r., z wyłączeniem należności na rzecz urzędów skarbowych i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

z innych rachunków bankowych, oraz z Kasy Fundacji (poza wyjątkami określonymi w umowie) naruszyła postanowienia tych umów. NIK zauważyła, że dopuszczono możliwość ponoszenia wydatków poza wyodrębnionym rachunkiem bankowym wyłącznie tytułem należności publiczno-prawnych. Natomiast możliwość zrefundowania ze środków Funduszu kosztów kwalifikowalnych poniesionych w związku z realizacją zadania od 1 stycznia danego roku istniała w przypadku zawarcia umowy po dniu rozpoczęcia realizacji zadania (część V ust. 9 programu AOON edycja 2023), przy czym zapis ten nie odnosił się do możliwości refundacji wszystkich ponoszonych kosztów w ciągu roku w ramach programów, a tych poniesionych przed zawarciem umowy.

OCENA CZĄSTKOWA

Fundacja osiągnęła cele realizowanych Programów AOON edycje 2022 i 2023. Terminowo rozliczyła środki i złożyła sprawozdania z realizacji zadań. Zidentyfikowane nieprawidłowości polegały na: rozliczeniu kwoty 1,1 tys. zł, w ramach kosztów pośrednich, za ekwiwalent za urlop - zgodnie V ust. 13 pkt 12 programu AOON edycja 2023 były to wydatki niekwalifikowalne; dokonywaniu płatności w łącznej wysokości 99,6 tys. zł, w ramach programów AOON edycje 2022 i 2023, z pominięciem rachunków bankowych wyodrębnionych na potrzeby realizacji tych programów.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następującą uwagę i wnioski:

Uwaga

Konieczność dokonywania wydatków w ramach programu za pośrednictwem wyodrębnionego rachunku bankowego, oraz przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Sporządzenie korekt sprawozdań z realizacji programów AOON edycja 2022 i 2023 w zakresie usług, które nie zostały wykonane, kosztów niekwalifikowalnych oraz zwrot środków dotacji pobranych w nadmiernej wysokości i odpowiednie skorygowanie kosztów pośrednich zadań.
2. Zapewnienie prawidłowej weryfikacji kart realizacji usług w ramach programów finansowych z Funduszu przedkładanych przez asystentów, a w przypadku zidentyfikowania nieprawidłowości podejmowanie stosownych działań.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 13 maja 2025 r.

Kontroler
Artur Stekla
Gł. specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

.....